

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžo/25/2014
Identifikačné číslo spisu:	1013201682
Dátum vydania rozhodnutia:	16.12.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Morava
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1013201682.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Lesoochranárskeho zoskupenia VLK, so sídlom Tulčík č. 27, 082 13 Prešov, IČO: 313 03 862, zastúpeného JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou, so sídlom Štúrova ul. č. 20, Košice, proti žalovanému Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky, so sídlom Námestie Ľudovíta Štúra č. 1, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia ministra životného prostredia SR č. 79/2008-rozkl. zo dňa 26. júna 2008, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 9. októbra 2013, č.k. 2S/222/13-147, jednohlasne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 9. októbra 2013, č.k. 2S/222/13-147 v časti trov konania m e n í tak, že žiaden z účastníkov n e m á p r á v o na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave napadnutým uznesením č.k. 2S/222/13-147 zo dňa 9. októbra 2013 podľa ustanovenia § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zastavil konanie a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania vo výške 150 € na účet právnej zástupkyne žalobcu JUDr. Ivety Rajtákovvej do 15 dní od právoplatnosti uznesenia. Preskúmaným rozhodnutím č. 79/2008-rozkl. zo dňa 26. júna 2008 žalovaný zamietol rozklad žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu č. 3481/2008-2.1/KD zo dňa 22. apríla 2008, ktorým žalobcovi nebolo priznané postavenie účastníka konania vo veci žiadosti Slovenského poľovníckeho zväzu, Poľovníckeho združenia Gajdoška Hronec, o povolenie výnimky z podmienok ochrany chráneného živočícha - medveďa hnedého.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplynul záver, že správne konanie je právoplatne skončené, keďže neexistuje spôsobilý predmet súdneho prieskumu. Súd prvého stupňa zisťoval, či správne konanie, do ktorého chcel žalobca vstúpiť, ešte trvá. Poukázal na to, že konanie, do ktorého chcel žalobca vstúpiť, už netrvá, keďže bolo ukončené rozhodnutím zo dňa 22.9.2008. Dodal, že je celkom evidentné, že konanie skončilo v prospech žalobcu, keďže tento nesúhlasil s povolením výnimky zo zákazu ustanoveného v § 35 ods. 1 písm. a/ zákona na ochranu prírody a krajiny.

O náhrade trov konania prvostupňový súd rozhodol podľa § 250 k ods. 1 OSP, keďže napriek zastaveniu konania treba mať za to, že žalobca úspech vo veci mal, avšak z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd priznal žalobcovi náhradu trov konania vo výške 150 €. Krajský súd považoval za opodstatnené vyčíslenie vzťahujúce sa dvom úkonom právnych služieb v roku 2008 a k jednému úkonu právnych služieb v roku 2009 tak, ako si ich právna zástupkyňa vyčísliť. V súvislosti s rozhodnutím krajského súdu o výške náhrady trov súdneho konania, prvostupňový súd poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR (napr. rozsudok vo veci 5Sžp/90/2009 a iné), keď Najvyšší súd SR postupoval v súlade s § 150 ods. 1 OSP a dôvody hodné osobitného zreteľa videl najmä v tom, že v prejednávannej veci ide o jedno z opakovaných konaní, ktoré sú minimálne skutkovo veľmi obdobné s totožnou právnou otázkou, týkajúcou sa právneho postavenia žalobcu v predchádzajúcom správnom konaní. Zdôraznil, že Najvyšší súd SR zároveň prihliadol aj na povinnosť právnej zástupkyne žalobcu riadne plniť procesné povinnosti najmä pri dodržiavaní lehôt a pokynov súdu. Po zvážení týchto hľadísk Najvyšší súd SR znížil požadovanú náhradu trov konania a priznal žalobcovi náhradu trov celého konania vo výške 150 €, keďže suma pokrýva reálne náklady a zohľadňuje prínos právneho zastupovania v týchto opakovaných veciach. Dodal, že keďže v danom prípade ide o obdobnú vec, prvostupňový súd priznal žalobcovi náhradu trov konania vo výške 150 €, ktorú je žalovaný povinný zaplatiť v lehote 15 dní na účet právnej zástupkyne.

Proti tomuto uzneseniu podal žalovaný v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov uvedených v § 205 ods. 2 písm. f/ OSP, navrhujúc napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave č.k. 2S/222/13-147 zo dňa 9. októbra 2013 v časti rozhodnutia o náhrade trov konania zmeniť tak, že žalobcovi sa náhrada trov konania nepriznáva. Nestotožnil sa so záverom krajského súdu v časti zaviazania žalovaného povinnosťou nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 150 € ako aj so záverom, že žalobca mal vo veci úspech a že z dôvodov hodných osobitného zreteľa krajský súd priznal žalobcovi vyššie uvedenú náhradu trov konania. Namietal, že v danom konaní mal úspech žalovaný, keďže súdne konanie bolo zastavené z dôvodu neexistencie spôsobilého predmetu prieskumu. Uviedol, že súd môže v ojedinelých prípadoch, v zmysle ustanovenia § 250k ods. 1 OSP, keď sú na to dôvody osobitného zreteľa rozhodnúť, že aj napriek čiastočnej alebo úplnej úspešnosti žalobcu v súdnom konaní, mu nebude priznaná náhrada trov konania alebo iba sčasti. Dodal, že citované ustanovenie nemožno za žiadnych okolností aplikovať na daný prípad a žalobcovi z dôvodu jeho neúspechu neprináleží žiadna náhrada trov konania. V závere odvolania uviedol, že krajský súd sa okrem iného nevysporiadal žiadnym spôsobom, o aké dôvody hodné osobitného zreteľa v danom prípade ide. Mal za to, že uvedeným postupom krajský súd založil vady uznesenia definované v § 205 ods. 2 písm. f/ OSP.

Žalobca nepredložil vyjadrenie k podanému odvolaniu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 v spojení s § 250ja OSP preskúmal napadnuté uznesenie a konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov odvolania podľa § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou súdu v správnom súdnictve je preskúmať zákonnosť postupov a rozhodnutí orgánov verejnej správy, teda to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených žalobou

rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy.

Súd v správnom súdnictve preskúma rozhodnutie a postup orgánu verejnej správy predovšetkým v rozsahu a z dôvodov uvedených v žalobe (t.j. v medziach žaloby). Rozsahom tvrdení uvedených v žalobe je súd viazaný.

Podľa § 250k ods. 1 OSP, ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania. Ak bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené z dôvodu podľa § 250j ods. 3, súd žalobcovi prizná úplnú náhradu trov konania. Môže tiež rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Zo spisov vyplýva, že krajský súd napadnutým uznesením zastavil konanie z dôvodu právoplatného skončenia správneho konania, keďže neexistoval spôsobilý predmet prieskumu. Výrok o priznaní náhrady trov konania v konaní úspešnému žalobcovi odôvodnil dôvodmi hodnými osobitného zreteľa (§ 250k ods. 1 veta tretia OSP).

Účastníci sa proti rozsudku súdu prvého stupňa vo veci samej neodvolali, ale odvolanie proti rozhodnutiu o trovách konania napadol odvolaním žalovaný. V dôsledku jeho odvolania musel odvolací súd skúmať, či rozhodnutie súdu prvého stupňa zodpovedá zákonu, teda či súd rozhodol o trovách na základe skutočného stavu veci a či rozhodnutie správne právne zdôvodnil.

Ustanovenie § 250k ods. 1 veta tretia OSP umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia celkom alebo sčasti nepriznal náhradu trov konania úspešnému žalobcovi, ktorému inak náhrada trov konania patrí.

Dôvodom na aplikáciu uvedeného ustanovenia môžu byť len dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré Občiansky súdny poriadok neuvádza, pričom konkrétne dôvody, vzťahujúce sa na ten ktorý konkrétny prípad, ponecháva na úvahu súdu, ktorá však musí mať svoje zhmotnenie v odôvodnení rozhodnutia. Inak povedané, z odôvodnenia rozhodnutia súdu, ktorý vo vzťahu k v konaní úspešnému žalobcovi použil tretiu vetu ustanovenia § 250k ods. 1 OSP a priznal mu náhradu trov konania, musia byť zrejme dôvody, ktoré súd k takémuto skôr výnimočnému rozhodnutiu viedli. Z uvedeného preto vyplýva, že takéto rozhodnutie súdu nemôže byť založené len na marginálnych dôvodoch.

Najvyšší súd musel pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa prihliadať pri dôvodnosti odvolania žalovaného v časti uznesenia, týkajúceho sa náhrady trov konania na všetky okolnosti konania aj s prihliadnutím na obsah jeho odvolania, v ktorom žalovaný uviedol, že v konaní mal úspech žalovaný z dôvodu, že žalobnému návrhu žalobcu nebolo vyhovieť, nakoľko neexistoval spôsobilý predmet prieskumu.

Ohľadom uvedeného Najvyšší súd podotýka, že procesnými predpokladmi na priznanie náhrady trov konania podľa § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sú čiastočný alebo plný úspech žalobcu v konaní; neexistencia dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré by bránili priznaniu náhrady trov; žalobca sa náhrady trov konania výslovne nezriekol.

Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, t.j. ak sa jeho žalobe vyhovie v plnom rozsahu. Účastník, ktorý mal plný úspech vo veci, má nárok na náhradu všetkých účelne vynaložených trov proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Ak účastník nemá plný úspech vo veci, vždy má čiastočný úspech vo veci, t.j. každý účastník (žalobca aj žalovaný) je sčasti úspešný a sčasti neúspešný. Vo všeobecnosti platí, že ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd konštatuje, že žalobca nebol úspešný v konaní pred súdom prvého stupňa (ani čiastočne), preto nesplnenie tohto predpokladu odôvodňuje nepriznanie náhrady trov konania, a to aj v prípade naplnenia ostatných predpokladov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zároveň konštatuje, že bol daný dôvod pre zastavenie konania o žalobe, nakoľko odpadol predmet súdneho preskúmania.

Odvolací súd ďalej citujúc nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) sp.zn. II. ÚS 351/09 z 15. decembra 2009 uvádza, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). V čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m.m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08, II. ÚS 82/09). Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m.m. II. ÚS 71/97).

Z tohto vyplýva, že uvedené právne východiská sa vzťahujú na obe označené práva (IV. ÚS 147/08). Pri rozhodovaní všeobecných súdov o tom, či sú splnené podmienky ustanovenia § 150 Občianskeho súdneho poriadku pre výnimočné nepriznanie (úplné či čiastočné) náhrady trov konania úspešnému účastníkovi konania, je potrebné, aby skutkové okolnosti, v ktorých sa vidí naplnenie dôvodu hodného osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania, boli preukázané, a to zo všetkých aspektov, ktoré sú podľa ustálenej praxe všeobecných súdov relevantné. V opačnom prípade môže dôjsť pri rozhodovaní o náhrade trov konania k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru (II. ÚS 122/09).

Vychádzajúc z citovaného nálezu ústavného súdu, z ktorého vyplýva možnosť súdov aplikovať ustanovenie § 150 OSP resp. § 250k ods. 1 tretia veta OSP považoval najvyšší súd za preukázané, že súd prvého stupňa pochybil, keď zhodnotil skutkové okolnosti, v ktorých zistil dôvody hodného osobitného zreteľa pre priznanie náhrady trov konania žalobcovi.

Pri rozhodovaní o náhrade nákladov konania musí pritom súd zohľadňovať samotný účel procesu v správnom súdnictve, ktorým je poskytovanie ochrany porušeným alebo ohrozeným skutočným subjektívnym hmotným právam a právom chráneným záujmom. Súdne konanie nemôže popierať svoje skutočné spoločenské poslanie a nemôže sa stať len nástrojom, slúžiacim na vytváranie ľahkého a neodôvodneného zisku na úkor protistrany, spočívajúceho v zaplatení nákladov za zastúpenie advokátom. Porušením práva na spravodlivý proces podľa článku 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa jej článku 47 preto nie je také rozhodnutie súdu, ktorým súd neprizná účastníkovi náhradu nákladov na zastupovanie advokátom, lebo ich nevyhodnotí ako účelne vynaložené.

Pritom pravidlo, podľa ktorého možno úspešnému účastníkovi priznať len náhradu účelne vynaložených nákladov, sa vzťahuje na akékoľvek náklady konania, teda aj na náklady spojené so zastupovaním advokátom (na odmenu za zastupovanie, paušálnu náhradu hotových výdavkov a náhradu za daň z pridanej hodnoty).

Za účelne vynaložené náklady podľa § 142 ods. 1 OSP pritom možno považovať len také náklady, ktoré musel účastník nevyhnutne vynaložiť, aby mohol riadne hájiť svoje porušené alebo ohrozené subjektívne právo na súde. Náklady spojené so zastúpením advokátom tomuto vymedzeniu spravidla zodpovedajú. Tomuto pravidlu však nemožno prisudzovať absolútnu, bezvýnimočnú povahu; môžu sa vyskytovať i situácie, za ktorých náklady spojené so zastúpením advokátom nemožno považovať za nevyhnutné pre riadne uplatňovanie alebo bránenie práva na súde. O taký prípad pôjde najmä v prípade zneužitia práva na

zastúpenie advokátom. (pozri aj nález Ústavného súdu Českej republiky z 25. júla 2012 sp.zn. I. ÚS 988/12).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti najvyšší súd zistil, že v danom prípade neexistujú dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré nie je spravodlivé priznať žalobcovi náhradu trov prvostupňového konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 220 OSP napadnutý rozsudok krajského súdu v časti výroku o náhrade trov konania zmenil tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania podľa § 246c ods. 1 OSP v spojení s § 146 ods. 1 písm. c/ OSP, pretože konanie bolo zastavené.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.